Raadsvoorstel Besluitvormend

Concept regionaal beleidsplan 2024-2027 VRHM

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-23-341954
Datum collegevergadering:	16-11-2023
datum raadsvergadering:	1 februari 2024
agendapunt:	
portefeuillehouder:	Mevr. C.G.J. Breuer
behandelend ambtenaar:	René Knaap
emailadres:	r.knaap@hltsamen.nl
telefoon:	14 0252

Wij stellen voor:

aan het bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) te laten weten dat de raad instemt met het concept Regionaal Beleidsplan 2024 - 2027 en daarbij het volgende aandachtspunt meegeeft:

a. de raad wil tijdig geïnformeerd worden wanneer aanvullende financiële middelen noodzakelijk zijn.

Inleiding
Ontwikkeling Veiligheidsregio Hollands Midden
De VRHM is gestart op 1 januari 2011 (na invoering van de Wet veiligheidsregio's). Deze start viel samen met de regionalisering van de gemeentelijke brandweerkorpsen en het samengaan met de toenmalige regionale brandweer Hollands Midden. In de afgelopen jaren heeft zich naast de brandweertaak ook de multidisciplinaire crisisbeheersing (waaronder de GHOR en Bevolkingszorg) steeds meer ontwikkeld.

Tijdens de achtereenvolgende langdurige crises corona, het huisvesten van Oekraïense vluchtelingen en de ondersteuning bij de stagnerende landelijk aanpak van de opvang van asielzoekers, heeft de VRHM de coördinatie opgepakt en (deels) de uitvoering. De combinatie, binnen één organisatie, van de regelkracht van de brandweer en de organisatiekracht van de crisisbeheersing, heeft hierin een duidelijke meerwaarde laten zien.

Deze crises zijn te typeren als langdurig, met een bovenregionaal / landelijk karakter en met grote maatschappelijke impact. Alhoewel dit type crisis nieuw was voor de VRHM, is duidelijk geworden dat de veiligheidsregio een onmisbare motor is om als (verlengd) openbaar bestuur invulling te kunnen geven aan de crisisverantwoordelijkheden. Wel is ook duidelijk geworden dat bij die uitvoering ook roofbouw is gepleegd op de organisatie

en dat die aan de grenzen van haar mogelijkheden is gekomen. Het algemene beeld is dat de veiligheidsregio alleen met het nodige kunst- en vliegwerk in staat is geweest om operationeel te blijven.

Het bovenstaande laat zien dat de VRHM een jonge organisatie is, waarvan de taakuitvoering en rolopvatting in ontwikkeling is. Door allerlei ontwikkelingen in de samenleving zal de veiligheidsregio voor steeds nieuwe opgaven komen te staan, zoals de afgelopen jaren hebben laten zien. Het is noodzakelijk om de veiligheidsregio - dus zowel brandweer als crisisbeheersing - zodanig toe te rusten, dat zij in de toekomst kan meebewegen en - ontwikkelen. Deze opgaven vragen, naast het blijven uitvoeren van de bestaande taken, om een groot verandervermogen.

Ontwerp Regionaal Beleidsplan 2024-2027
Sinds de oprichting van de VRHM laten de achtereenvolgende beleidsplannen een duidelijke ontwikkeling zien van de jonge organisatie; zowel in inhoudelijk als organisatorisch opzicht. Begonnen als geregionaliseerde brandweerorganisatie ontwikkelt de VRHM zich naar een brandweer- én crisismanagement organisatie. Hierbij aansluiting zoekend bij de snel veranderende wereld en de opgaven die hierbij aan de veiligheidsregio worden gesteld.

Het nieuwe Regionaal Beleidsplan 2024-2027 is een volgende stap hierin. Een belangrijke en spannende stap, omdat meer dan voorheen een beroep wordt gedaan op de kracht en het verandervermogen van de organisatie om deze opgaven te realiseren. Het nieuwe beleidsplan moet de organisatie op dit spoor van de toekomst zetten.

In 2023 zijn diverse bestuurlijke discussies gevoerd in het Algemeen Bestuur van de VRHM over de opzet en insteek van het nieuwe Regionaal Beleidsplan 2024-2027. De oorspronkelijke opzet was om een beleidsplan op te stellen, dat ook kon dienen als inhoudelijke onderbouwing voor het vaststellen van het financiële meerjaren budgetplafond voor de veiligheidsregio in de beleidsplanperiode.

Geconstateerd is echter dat de wereld om ons heen snel verandert, ook voor de taakuitvoering door de veiligheidsregio. Door de onduidelijkheid over de ontwikkeling van de gemeentelijke financiën kunnen nu ook geen toezeggingen worden gedaan voor een meerjarige financiering (c.q. een meerjarige budgetuitbreiding voor de veiligheidsregio). De gemeenteraden zijn hierover geïnformeerd in de Kadernota 2024 VRHM en in de programmabegroting 2024 VRHM.

Het dagelijks werk vraagt veel van de bestaande capaciteit en middelen van de veiligheidsregio. Tegelijkertijd verandert de wereld om ons heen snel. Er is een nieuwe tijd. Ontwikkelingen in de samenleving als klimaatverandering, verdichting, digitale afhankelijkheid, hyperconnectiviteit, energietransitie, vergrijzing en polarisatie leiden tot nieuwe en complexere risico’s voor de veiligheid van de inwoners. De beschikbare capaciteit en middelen voor deze nieuwe opgaven zijn echter beperkt. Dit vraagt om focus en keuzes maken, ook voor de veiligheidsregio.

De nieuwe opzet en werkwijze van het beleidsplan gaat helpen bij het aanbrengen van focus en keuzes maken. Geen dichtgetimmerd en overambitieus plan voor vier jaar, maar het benoemen van 12 opgaven (beleidsagenda) en stap voor stap bekijken waarop wordt ingezet en wat bereikt moet worden (jaarplan). Hiermee blijft de veiligheidsregio wendbaar en kan snel ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen en veranderende omstandigheden in de samenleving. In de huidige tijd is dit geen overbodige luxe.

Het vaststellen van het jaarplan en de bespreking van de tussentijdse rapportages zijn meer dan ooit belangrijke momenten voor bestuur en directie. Ze geven richting aan de ontwikkeling van de veiligheidsregio en de realisatie hiervan. In de kadernota, programmabegroting en jaarstukken zullen ook de gemeenteraden geïnformeerd worden over deze ontwikkeling en realisatie. De nieuwe opzet en werkwijze van beleidsplan en jaarplannen moet leiden tot een beter inzicht en uitwerking van de opgaven en inzet van capaciteit en middelen van de veiligheidsregio.

Op grond van de nieuwe bestuurlijke financieringsafspraken dient het beleidsplan niet meer als inhoudelijke onderbouwing voor het budgetplafond voor de beleidsplanperiode. Indien aanvullende financiële middelen noodzakelijk zijn zal dit per afzonderlijk uitgewerkt voorstel worden beoordeeld door het bestuur. Eventuele budgetuitbreiding vindt plaats via de reguliere begrotingscyclus (kadernota en programmabegroting). De (toekomstige) financiële positie van gemeenten wordt hierbij meegewogen door het bestuur.

Lokale aandachtspunten
Op de ontwerpprogrammabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025 - 2027 VRHM heeft de raad als zienswijze meegegeven: de raad constateert dat eind 2023 het nieuwe beleidsplan wordt vastgesteld. Eventuele extra uitgaven die voortvloeien uit de opgaven in dit beleidsplan zijn niet meegenomen in de meerjarenraming. Hiervoor is verdere uitwerking en besluitvorming noodzakelijk. Eventuele extra uitgaven zullen op z’n vroegst worden verwerkt in de begroting 2025.

Bestaand kader en context
De Wet veiligheidsregio's (Wvr) vormt het wettelijk kader voor het vaststellen van een regionaal beleidsplan. Het huidige beleidsplan heeft betrekking op de periode 2024-2027 en bouwt voort op eerdere beleidsplannen van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het beleidsplan is gebaseerd op een risicoprofiel en bevat 12 opgaven voor de komende jaren, gericht op het waarborgen van de fysieke veiligheid van burgers, bedrijven en instellingen.

Beoogd effect
Het beoogde effect is om als gemeente in te stemmen met het Regionaal Beleidsplan 2024 - 2027 van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Dit plan vormt de beleidsagenda voor de veiligheidsregio en haar partners, en is gericht op het inspelen op nieuwe ontwikkelingen en veranderende risico's in de samenleving. Het plan draagt bij aan de fysieke veiligheid van inwoners en zorgt voor een effectieve uitvoering van de taken van de veiligheidsregio.

Argumenten
1.1. De Wet veiligheidsregio's schrijft voor dat het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio het regionaal beleidsplan vaststelt na de bespreking hiervan met de gemeenteraad in de deelnemende gemeenten.
Het opstellen van het regionaal beleidsplan is een verplichting op basis van artikel 14 van de Wet veiligheidsregio’s. Het regionaal beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel (artikel 15 Wet veiligheidsregio’s). De gemeenteraad van Teylingen heeft in haar vergadering van 22 september 2022 kennis genomen van het concept Regionaal Risicoprofiel 2023 - 2026 en haar zienswijze kenbaar gemaakt aan de VRHM. Vanuit het risicoprofiel zijn een aantal relevante aanbevelingen opgenomen voor het beleidsplan. De uitwerking van deze aanbevelingen maakt onderdeel uit van de 12 genoemde opgaven.

1.2. Eenmaal in de vier jaar wordt het Regionaal Beleidsplan VRHM vastgesteld.
Het huidige regionaal beleidsplan heeft een looptijd van 2020-2023 en moet worden geactualiseerd. Hierin voorziet het nieuwe concept regionaal beleidsplan. Het regionaal

beleidsplan is een zelfstandig leesbaar document en geeft inzicht in de opgaven van de veiligheidsregio. Hierbij is niet alleen aandacht voor de nieuwe 12 opgaven, maar ook voor het werk dat in continuïteit wordt uitgevoerd. Voor de periode 2024-2027 stelt de veiligheidsregio de volgende 12 opgaven:

12 opgaven voor de veiligheidsregio
In onderstaande 12 opgaven staan de woorden 'Wij' en 'We'. Hiermee wordt bedoeld de VRHM.

1. Wij hebben positie in het Omgevingsrecht
Op 1 januari 2024 treedt het nieuwe Omgevingsrecht in werking. Onze huidige wijze van (gevraagd en ongevraagd) adviseren van het bevoegd gezag verandert hierdoor. Onze advisering zal minder regelgericht zijn en onze rol minder formeel geborgd. Hierop moeten wij voorbereid zijn en onze ontwikkeling op aansluiten. Voor alle betrokken partijen is het een verandertraject. Onze deskundigheid moet tijdig betrokken worden bij het opstellen van omgevingsvisies en -plannen. Alleen dan kunnen (nieuwe) risico's zorgvuldig afgewogen worden en kunnen maatregelen genomen worden, in het belang van een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners.

2. Wij werken risicogericht
De risico's voor een gezonde en veilige leefomgeving veranderen snel door nieuwe risico's en de effecten van aanjagers. Onze (beperkte) capaciteit moet daar ingezet worden waar de risico's voor de verstoring van een gezonde en veilige leefomgeving het grootst zijn. Hiermee kan veel veiligheidswinst behaald worden. Het in beeld hebben en beoordelen van risico's, samen met onze partners, is daarmee een belangrijk uitgangspunt om risicogericht te kunnen adviseren en toezicht houden. Het is bovendien het startpunt van het cyclisch proces van onze taakuitvoering. Op deze wijze kunnen wij de ondergrens van de (fysieke) veiligheid bewaken, en daarmee ook die van ons operationeel optreden.

3. Wij zetten ons in voor de zelfredzaamheid van inwoners
De meeste inwoners zijn zelfredzaam en veerkrachtig. Wij stimuleren hun veiligheidsbewustzijn met betrouwbare informatie over (nieuwe) risico's en bieden hen handelingsperspectieven. Zowel preventief als tijdens een incident of crisis. Een groeiende groep inwoners (o.a. door vergrijzing, langer thuis wonen, digitalisering) is echter niet of minder zelfredzaam. Zij verdienen extra aandacht met een meer gerichtere benadering. Hierbij benutten wij de kracht van de samenleving. Veel inwoners zijn maatschappelijk betrokken en willen zich nuttig maken bij een incident of crisis.

4. Wij hebben tactieken en technieken die passen bij de nieuwe uitdagingen
Nieuwe ontwikkelingen, zoals energietransitie, verdichting, klimaatverandering, leiden tot nieuwe incidenttypen voor de brandweer. Denk aan brand in mobiele energieopslag, hoogbouw, natuurgebieden. Wij moeten beschikken over de operationele voorbereiding (tactiek) en het materiaal/materieel (techniek) passend bij deze nieuwe uitdagingen. Het uitgangspunt blijft wel dat repressief optreden het uiteindelijke restrisico afdekt, nadat andere (risicobeheersings)maatregelen door daarvoor verantwoordelijke partijen zijn uitgevoerd.

5. Wij hebben vakbekwame brandweercollega's
De vakbekwaamheid van onze brandweercollega's staat onder druk. Kortere dienstverbanden en minder (grote) inzetten leiden tot minder ervaring. Hierdoor staat de vakbekwaamheid van onze brandweercollega's onder druk. De brandweer verandert van een ervaringsgerichte naar een kennisgerichte organisatie. In het recente belevingsonderzoek onder onze collega's komt deze zorg dan ook nadrukkelijk naar voren. Aanvullend daarop leiden nieuwe incidenttypen (zie hierboven) noodzaken tot aanvullende vakbekwaamheidseisen. Gelet op de aard van het werk van onze brandweercollega's voelen wij hiervoor een grote werkgeversverantwoordelijkheid.

6. Wij zijn en blijven paraat
Wij gaan als de brandweer, maar dat kan alleen maar als we voldoende

brandweercollega's hebben. Door maatschappelijke ontwikkelingen en regelgeving (2e loopbaan beleid) is het vinden, binden en boeien van brandweercollega's, zowel vrijwillig als beroeps, een steeds grotere uitdaging. Hoewel wij hier op inzetten (inclusief nieuwe doelgroepen), kijken wij ook naar andere manieren om onze paraatheid, en daarmee snelle hulpverlening aan onze inwoners, overeind te houden.

7. Wij hebben een moderne crisisorganisatie

De samenleving, en dus ook wij als veiligheidsregio, krijgt steeds vaker maken met andere, nieuwe en ongekende crisistypen. Voorbeelden hiervan zijn de corona-, Oekraïne- en migratiecrises. Deze crisistypen kenmerken zich door hun complexiteit, langdurigheid en bovenregionale/landelijke omvang. Onze huidige crisisorganisatie is hiervoor, van oudsher, te veel gericht op de meer klassieke crises (kortdurend en lokaal/regionaal). De voorbereiding en beheersing van deze nieuwe crisistypen stelt andere eisen aan de inrichting, werking, competenties en vakbekwaamheid van onze crisisorganisatie en de samenwerking hierbinnen met (nieuwe) partners.

8. Wij kennen onze partners

Wij zijn een netwerkorganisatie. Voor een goede uitvoering van onze taken kunnen wij rekenen op onze partners. Soms omdat zij specifieke taken en bevoegdheden hebben. Soms omdat zij specifieke kwaliteiten en kennis hebben. Het is daarom belangrijk om onze partners te kennen en afspraken te maken over de samenwerking, de rolverdeling, de informatiedeling en -veiligheid, het samen oefenen (regionaal partnerprofiel). Wij werken al veel samen met onze partners, maar bij nieuwe risico's, incident- en crisistypen horen ook nieuwe partners. Die nemen we op in ons netwerk en we maken met hen goede afspraken.

9. Wij beschikken over een goede en veilige informatievoorziening

Het op tijd beschikbaar hebben van elkaars informatie over actuele risico's en veiligheidsbeeld, is onmisbaar voor de (mono- en multidisciplinaire) operationele voorbereiding, de monitoring en de besluitvorming tijdens een incident of (dreigende) crisis. Zowel met de partners in onze veiligheidsregio, als tussen de veiligheidsregio's en het Rijk. Accurate en consistente informatie en de bijbehorende informatievoorziening zijn dus meer en meer een belangrijke steunpilaar in onze taakuitvoering. Dit belang en de toenemende afhankelijkheid hiervan voor onze taakuitvoering, stellen bovendien hogere eisen aan de informatieveiligheid van onze informatievoorziening.

10. Wij nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid

De samenleving is in ontwikkeling op de thema's duurzaamheid, sociale veiligheid, gezondheid, diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie, en verandert hier door. Wij staan midden in deze veranderende samenleving. En dus betekent dit ook iets voor onze organisatie, collega's en toekomstig talent. Wij zetten daarom in op een duurzame, veilige en gezonde organisatie waarin iedereen zich welkom en thuis voelt.

11. Wij investeren in onze collega's

Wij vragen veel van onze collega's, zowel in hun dagelijkse werk als bij hun inzet op onze opgaven. Welke functie ze ook vervullen in onze organisatie, we hebben hun talent hard nodig. Daarom investeren we in hun ontwikkeling, hun leiderschap en hun medewerkerschap.

12. Wij zijn wendbaar

Bovenstaande opgaven vragen, naast het vele dagelijkse werk, veel van onze organisatie. We kunnen hier alleen invulling aan geven als onze bedrijfsvoering, werkwijzen en organisatiestructuur hierbij faciliteren, zodat we inzicht hebben in zowel proces als resultaat. Het vraagt om keuzes maken, verbeteren en kunnen veranderen. De opzet van dit beleidsplan en de wijze waarop we hier uitvoering aan geven helpt hierbij. Hoe we dit doen beschrijven we hieronder.

Dit nieuwe regionale beleidsplan 2024-2027 is een beleidsagenda. Naast het dagelijks werk hebben we 12 opgaven benoemd. Deze opgaven worden jaarlijks uitgewerkt in een jaarplan. In het jaarplan worden de concrete activiteiten

bepaald die gaan bijdragen aan de invulling en realisatie van de opgaven. Op deze wijze kunnen wij betere, integrale keuzes maken over de inzet van de beperkte ontwikkelcapaciteit en -middelen. Bij het opstellen van het jaarplan vindt ook een toets plaats van de opgaven uit het beleidsplan. De voortgang van het jaarplan wordt gemonitord en verantwoord in de periodieke rapportages). Met het oog op de snelle veranderingen in de wereld om ons heen willen we er zeker van zijn dat we onze beperkte capaciteit en middelen investeren in de goede dingen. Zo blijven we wendbaar. Het vaststellen van het jaarplan en de bespreking van de tussentijdse rapportages zijn belangrijke momenten voor bestuur en directie. Ze geven richting aan de ontwikkeling van de veiligheidsregio en de realisatie hiervan. In de kadernota, programmabegroting en jaarstukken zullen ook de gemeenteraden geïnformeerd worden over deze ontwikkeling en realisatie.

Kanttekeningen

1. *Vanaf de begroting 2024 hebben de gemeenten structureel extra financiële middelen aan de VRHM toegekend.*
   Het gaat hierbij om het materialiseren van al eerder genomen besluiten en kosten als gevolg van nieuwe of gewijzigde regelgeving. Voor de uitwerking van de opgaven in dit beleidsplan zijn, op voorhand, geen extra financiële middelen ter beschikking gesteld. Indien aanvullende middelen noodzakelijk zijn, wordt het bestuur een uitgewerkt voorstel (met keuzemogelijkheden) aangeboden.

2. *De vaststelling van het nieuwe beleidsplan vindt plaats door het Algemeen Bestuur.*
   In de Wet veiligheidsregio's staat dat, voorafgaand aan deze vaststelling, de burgemeester overlegt met de gemeenteraad over het nieuwe beleidsplan. Het is belangrijk dat de gemeenteraad wordt meegenomen in het concept. De Veiligheidsregio Hollands Midden geeft aan om als bewoording 'in te stemmen' te gebruiken en dit is overgenomen als besluitpunt.

3. *De VRHM komt met een nieuwe manier om geld te vragen bij de gemeenten.*
   Er ontbreekt een planning over hoe de VRHM de 12 opgaven wilt uitvoeren. Het jaarlijkse budget wordt standaard geïndexeerd conform de financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen. Aanvullend kan het zo zijn dat ze extra geld vragen voor de uitvoering van één van de 12 opgave.
   Het beperkt zich niet alleen tot de indexering. Een inschatting van de kosten heeft de VRHM tot nu toe niet. Je weet niet waar je ja opzegt bij instemmen. De kans bestaat dat de VRHM elk jaar om meer / minder geld vraagt.

4. *Het Regionaal Beleidsplan valt buiten het regulier budgetplafond.*
   Het Algemeen Bestuur gaat extra financiële middelen beoordelen. Afgevraagd kan worden in hoeverre deze extra middelen nog zichtbaar zijn in een begroting of in een kadernota. De VRHM geeft aan dat de financiële positie van gemeente hierbij wordt meegewogen. Onduidelijk is waar de VRHM dit op toetst en hoe de VRHM omgaat met gemeenten die er financieel er beter voor staan dan andere.

Financiële consequenties

Voor de realisatie van de opgaven in dit beleidsplan zijn op voorhand geen extra financiële middelen toegekend door het bestuur. Indien aanvullende middelen noodzakelijk zijn, wordt het bestuur een uitgewerkt voorstel (met keuzemogelijkheden) aangeboden. De eventuele financiering hiervan vindt plaats via de reguliere begrotingscyclus (kadernota en programmabegroting). Dit betekent dat er een kans bestaat dat de VRHM ieder jaar een verzoek tot extra financiering in zal dienen bij de raad.

Aanpak, uitvoering en participatie

De gemeenteraad is op 30 oktober 2023 door de VRHM geïnformeerd over het regionaal beleidsplan 2024 - 2027. Op 7 maart 2024 wordt het nieuwe regionaal beleidsplan VRHM

2024-2027 ter vaststelling aangeboden aan het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden.

Duurzaamheid
De Veiligheidsregio Hollands Midden staat midden in de samenleving. Ook op andere thema's is de samenleving in ontwikkeling: duurzaamheid, sociale veiligheid, gezondheid, diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie. De veiligheidsregio neemt hierin haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
De gemeenteraad van Hillegom wordt voorgesteld om kennis te nemen van het concept regionaal beleidsplan 2024-2027 VRHM en de gemeenteraad van Lisse wordt eveneens voorgesteld om in te stemmen met het concept regionaal beleidsplan 2024-2027 VRHM.

Urgentie
De verwachte definitieve vaststelling van het concept regionaal beleidsplan VRHM 2024-2027 is op 7 maart 2024. Gelet op deze planning is de bespreking en consultatie van de gemeenteraden voor 7 maart 2024 wenselijk.

Evaluatie
N.v.t.

Bijlagen en achtergrondinformatie
- Concept Regionaal Beleidsplan 2024-2027 VRHM;
- Conceptbrief zienswijze

Namens het college van Teylingen,

Dhr. Jeroen F.A. Tomassen	Mevr. Carla G.J. Breuer
Secretaris	Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het voorstel van het college van met als onderwerp Concept regionaal beleidsplan 2024-2027 VRHM,

gelet op de behandeling in de raadscommissie- en raadsvergadering,

gelet op artikel 14 Wet veiligheidsregio's (Wvr),

besluit:

aan het bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden te laten weten dat de raad instemt met het Regionaal Beleidsplan 2024 - 2027 conform bijgevoegde conceptbrief en daarbij het volgende aandachtspunt meegeeft:

a. de raad wil tijdig geïnformeerd worden wanneer aanvullende financiële middelen noodzakelijk zijn.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 1 februari 2024,

Mevr. M. van Egeraat Griffier	Mevr. Carla G.J. Breuer voorzitter